

Тема 4.6

Яку роль відіграє громада в житті людини, суспільства і держави

Ця тема допоможе зрозуміти сутність поняття «громада», а також розкриє значення громади в житті людини, покаже її вплив на державу і суспільство. Ви зможете визначити, чи є громадами спільноти, до яких ви належите, поміркувати про взаємозв'язок людини, громади, держави і суспільства.

Ключові здобутки
у вивченні теми

3D

Думаємо, аналізуючи сутність поняття «громада».

Дбаємо про роль громади в житті людини, держави і суспільства.

Діємо, здійснюючи 10 кроків відповідального громадянина.

Пригадаймо повість Івана Франка «Захар Беркут». Мешканці невеликого карпатського села Тухля відбили навалу татарського війська. У скрутну хвилину вся громада об'єдналася, люди не зважали на загрозу своєму життю і те, що їх, можливо, чекає попереду смерть: «Товариші, сміло до останнього бою!». Мужні тухольці перемогли в цій битві з чисельним татарським військом.

Голова громади Захар Беркут в кінці звертається до тухольців з такими словами: «Батьки і браття! <...> Ми побідили нашим громадським ладом, нашою згодою і дружністю. Уважайте добре на се! Доки будете жити в громадським порядку, дружно держатися купи, незломно стояти всі за одного, а один за всіх, доти ніяка ворожа сила не побідить вас».

Художник Любомир Прийма.
Люстрація до твору Івана Франка
«Захар Беркут», 1985

Обговорюємо

Яку роль зіграла громада у боротьбі тухольців проти ворогів?

Як, на думку Івана Франка, має діяти покоління нового часу щодо розбудови громадського ладу?

Модуль 1

Що таке громада

Досліджуємо
та обговорюємо

Що ж таке **громада**? Ми можемо знайти чимало пояснень цього поняття в текстах законів, у підручниках та публіцистичних статтях.

Громада — це...

- Об'єднайтеся у групи.
- Розгляньте по одному визначенню поняття «громада» і виокремте його важливі риси.
- Додаючи інформацію від кожної групи, створіть на аркуші паперу чи на дошці спільний вичерпний перелік ознак громади.

Пропонуємо чотири визначення терміну «громада».

Громада — група людей, об'єднаних спільністю становища та інтересів, що ставить перед собою певні спільні завдання. Наприклад, релігійна громада, селянська громада, організація.

Громада (лат. *politia* — община) — форма соціальної (колективної) організації людей, місцева спільнота, місцева організація та частина суспільства, характерна майже для всіх народів. Іноді — гурт дружніх людей.

Громада — жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів декількох сіл, які мають єдиний адміністративний центр. (За Законом України «Про місцеве самоврядування»).

Громада — це форма об'єднання людей, які протягом життя мають змогу спілкуватися, контактувати між собою. Для громади характерні: спільна територія проживання її членів, повне чи часткове самоврядування, спільне вирішення соціально-побутових проблем, взаємодопомога; дотримання звичаїв і традицій, морально-виховний вплив на членів громади.

Порівнюємо
та обмінюємося
думками

Чи є громадою люди, що мене оточують?

- Подумайте про малі та великі спільноти, що вас оточують.
- Дайте відповіді на запитання, що подані у таблиці. Аргументуйте свої відповіді.

Запитання	Так	Ні
Сім'я — це громада?		
Клас (школа), де я навчаюся — це громада?		
Мешканці під'їзду, будинку, вулиці, міста, села, де я живу — це громада?		
Народ України — це громада?		
Люди, які сповідують одну і ту ж релігію — це громада?		

- Для обговорення кожного запитання, ведіть на дошці загальну статистику стверджувальних і заперечувальних відповідей учнів класу.
- Підсумуйте результати обговорення, обґрунтуйте свої відповіді.

Нині поняття «грумада» застосовують до мешканців певного району чи регіону (територіальна грумада), неформальних або недержавних об'єднань людей за інтересами. Найважливішим у таких умовах об'єднуючим чинником грумади стає добровільно взята на себе відповідальність кожного з її членів за її долю.

Отже, єдність та ефективність діяльності грумади залежить від її головної складової — людини. Стаючи частиною грумади, людина відчуває зворотний зв'язок з нею, а грумада стає дієвою силою, що впливає на життя людини, суспільства і держави.

Цікава інформація

З історії грумади

У кожній країні є певні особливості в організації територіальних спільнот, які мають різні назви. В Італії, Бельгії, Швеції — «комуна», в колишній Російській імперії — «община» та «земство», у Франції — «комуна», «департамент», «регіон», у Польщі — «гміна», в Україні — «грумада».

Протягом VI–IX ст. на українських землях відбувався перехід від родової до територіальної грумади. Основною формою грумади в період раннього середньовіччя була *верв*. У XIV–XVI ст. поширеною формою сільської грумади в Україні була *волость*, яка впродовж XVI ст. перетворюється у *багатодвірне село*.

Упродовж тривалого часу, від середніх віків і до початку XX ст., в різних частинах України і за різних політичних умов грумада була основною територіальною одиницею. Вона користувалася правом самоврядування, формувала свої органи управління. Збори грумади накладали податки на її членів.

Модуль 2

Роль грумади в житті людини, суспільства, держави

Обговорюємо

Прочитайте текст і розгляньте фото. Що, на вашу думку, впливає на формування відповідального громадянина у суспільстві?

Будь-яка грумада складається з людей. Люди впливають на життя грумади, а також відчувають на собі її вплив. Людина, громадянин — це особа з такими якостями, як вміння поєднувати власні і громадські інтереси, почуття обов'язку та його посиленого виконання, суспільну активність, громадянську позицію, громадську діяльність тощо. Всі перелічені чинники зумовлюються характером розвитку суспільної та індивідуальної політичної культури, вихованням, практикою соціалізації. І всі вони формуються, перш за все, у грумаді. Отже, людина стає громадянином, завдяки громадському впливу, тим правилам і цінностям, що створює і встановлює велика чи мала грумада.

Застосуйте набуті знання і досвід

- Розгляньте плакат «Як стати відповідальним громадянином. 10 кроків»
- Які риси характеризують відповідального громадянина?
- Про які конкретні дії відповідальної громадянської участі йде мова на плакаті?
- Поясніть, чому саме ці властивості людини важливі для життя в громаді?

ЯК СТАТИ ВІДПОВІДАЛЬНИМ ГРОМАДЯНИНОМ. 10 КРОКІВ

